

Dr. Horváth Endre h. államtitkár úr részére
endre.horvath@ngm.gov.hu

Szentendre, 2011. január 19.

Tisztelt Államtitkár úr!

Nagy várakozással, de nagy csalódással szembesültem az Új Széchenyi Terv pályázati kiírásaival. Mivel a megjelent kiírásokon még a „tervezet” felirat olvasható, talán nem felesleges újra a Nemzeti Együttműködés Kormányához fordulni.

1. A Közlekedésfejlesztési Program pályázati kiírásaiban nem találtam lehetőséget a trianoni határon felszámolt egykori, sok esetben turisztikailag is fontos vasúti összeköttetések visszaállítására [pl. Drégelypalánk–Ipolyság, Ipolytarnóc–Losonc, Tornanádaska–Torna–(Kassa), (Lenti–)Rédics–Lendva], a MÁV vasúti mellékvonalak [így a részben turisztikai funkciójú mellékvonalak (pl. Győr–Pannonhalma–Cuha-völgy–Zirc–Veszprém–Csajág–Balaton)], de az erdei kisvasutak fejlesztésére, a jegyárbevétel nem fedezhető működési költségek finanszírozására. Ez a közlekedési törvények módosítása során bevezetett „turistavasút” fogalmának megjelenése után különösen bizarr. A pályázati fejezet kiegészítésével kézzel fogható közelségbe kerülne pl. a Szob–Nagybörzsöny projekt befejezése, megoldódna a „turista vasutak” finanszírozása.
2. A Gyógyító Magyarország – Egészségipari Program „Helyi és térségi TDM szervezetek létrehozása és fejlesztése” pályázati kiírásban megjelenik a „**Túraútvonalak, tematikus útvonalak kijelölése, kitáblázása (gyalogos...**”, de:
  - a **turistaútjelzés-hálózat** szakszerű és a társadalom által ismert és elvárt kezelése 123 éve a természetjárók (az eredeti kifejezéssel turisták) feladata – 1888-ban Mátrafüred és Mátraháza között festették fel az első turistaút jelzéseit –, a helyi TDM szervezetekkel újabb útvonalakat kijelöltetni, kitábláztatni felelőtlenség, miközben **finanszírozás hiányában még jelenleg létező hálózat fenntartása sem megoldott.**
  - **Időszerű lenne az Erdőtörvényben is szereplő, végrehajtási utasításra váró turistautak/jelzések ügyeinek megoldására összpontosítani.** A jelzések karbantartását a természetjáró szervezetek végzik, melyeket az elmúlt évtizedekben alapvetően az egyedülként országos lefedettségű szervezeti struktúrával rendelkező Magyar Természetbarát Szövetség megyei tagszervezetei fognak össze. (Kivétel ez alól a Pilis–Visegrádi-hegységben tevékenykedő Magyar Turista Egyesület.) Mindamelllett a turistautakat használók túlnyomó többségének fogalma sincs, hogy kerültek a jelzések a fákra. [Tudom, az MTSZ elnökének személye (Szabó Imre) 2010.04.11. óta nem segíti az ügyet – bár turistajelzés-festésre az elmúlt években sem érkezett központi támogatás –, de a teljes társadalmat potenciálisan érintő természetjárás alapvető feltételeinek megoldását ez nem határozhatja meg. Persze egy elnöknek ilyen esetben el kellene gondolkodni rajta, személye nem hátráltatja-e az általa akárhogy is, de képviselt szervezet céljainak sikerét... Egyébként jelenleg – az előbbieken említettek miatt is – zajlik az 1913-ban létrehozott Magyar Turista Szövetséghez hasonló, tisztán a természetjáró érdekek védelmének képviseletére irányuló érdekvédelmi szervezet, szakmai kollégium létrehozása.]
  - Az első Orbán kormány által (ISM) működtetett turistaútjelzés-felújítást és turistakalauz-megjelentetést (pl. országos kéktúra) támogató pályázatok viszonylag megfelelőek voltak, de – sajnálom, hogy ezt kell mondjam – hivatkozhatok a 2005 decemberében a Magyar Természetbarát Szövetség részére céltámogatásként, az Országos Kéktúra felújítására küldött/biztosított 7 millió Ft-ra is. **Ismétlem: általában nincs szükség új útvonalakra, a jelenlegi hálózat védelmét, szakszerű fenntartását kell biztosítani és a költségvetésnek támogatni!!!**

- **Az új utak kijelölése terén helyzetbe hozott TDM szervezetek előírt/javasolt együttműködő/bevonandó partnerei között nem szerepel a térségi turista/természetjáró szervezet,** vagyis adott esetben (maximális jószándékkal) a TDM szervezetek azt és úgy és ott feshetnek az erdőben, amit akarnak, s ezzel az érintett kiadványok (térképek) megfeleltethetőségét is veszélyeztetik. Ennek kapcsán [mellékelem](#) az MTSZ Turistaútjelzés-festési Általános Útmutatóját, mely a tevékenység megkerülhetetlen (*lásd kerékpárutak kialakítása*) szabálykönyve. A hegyvidéki turizmus alapfeltételeit jelentő turistaút-hálózatnak kifejezetten árt, ha olyanokra akarják bízni, akiknek ebben semmiféle tapasztalatuk sincs. Ennél az is jobb, ma megerősítik: **a gyalogos turizmus útjelzeshálózatának kezelője a turistaútjelzéseket koordináló szakmai szervezet és partner szervezetei,** de ebből a keretből forrást nem adnak hozzá.

A jelenlegi előre vetített (TDM-es) turistaútjelzés-festés rendszer várható hibái:

- koordinálatlanság
- szakszerűség nem biztosított a tervezésben, az új útvonalak hálózati rendszerbe való megfelelő illeszkedése nem biztosított,
- szakszerűség nem biztosított a kivitelezésben, nincsenek lerögzítve és előírva, ellenőrizve a szakmai irányelvek (mint a közlekedési utaknál pl.),
- nem biztosított a meglévők működtetése még ott sem ahol van TDM
- ahol nincs TDM vagy nem fókuszál erre, ott az utak gazdátlanok maradnak, miközben sokan – akár helyiek is, kikapcsolódásként – esetleg használnák; +veszély a térségeken átívelő (regionális, országos, nemzetközi) útvonalak összefüggőségének megbomlása

Érdemes megnézni pl. a *Kerékpárút-hálózat fejlesztése* c. pályázati kiírást. [*Pályázhatnak önkormányzatok stb., de hogy az az út milyen lehet, azt igen pontosan meghatározzák a szakmai elvek, üggyi műszaki előírások, amikre a pályázati kiírás is hivatkozik, sőt egy részletes speciális útmutató (a segédletek között) leír minden műszaki szempontot, s műszaki szakértő is szükséges, hálózati terv, térségi tervekhez való illeszkedés, stb.*] Nem kell ennyire részletezni a turistautaknál is a tartalmi-műszaki előírásokat, de logikájában ugyanaz a dolog.

Mégegyszer hangsúlyozom, a **meglévő (kb. 11.000 km) turistaúthálózat fenntartásának biztosítására** (az önkéntes munka költségeinek finanszírozására) **van szükség,** de különösen indokolt esetekre a 2.1.1 konstrukcióhoz javasoljuk a támogatható tevékenységek közé (akár fő- vagy melléktevékenységként) felvenni gyalogos útvonalak fejlesztését, kijelölését, kitáblázását (pl. *Mária út, Magyar Zarándokút*). Ezzel egyrészt bizonyos vonzerők megközelítését, „felfűzését”, valamint kínálatbővítésként gyalogos vándortúrák, körtúrák, kirándulások, séták, különböző öko- és kulturális turisztikai programok és csomagok létrehozását segítve.

Gyalogos útvonalfejlesztés (turistaút, zöldút, tanösvény, zarándokút, stb.) tervezésénél elvárható és értékelendő lenne – a műszaki tartalom szakszerűsége mellett – a nyomvonalak és az útjelzések megválasztásánál a meglévő és fejlesztés alatt álló térségi valamint térségeken átívelő infrastruktúrához való szinergikus kapcsolat is (illeszkedés ill. kapcsolódás az adott tájegységi jelzett gyalogos útvonalhálózathoz, az országos ill. nemzetközi hosszú távú útvonalakhoz, valamint az országosan egységes útjelzési rendszerhez, mely európai viszonylatban is magas színvonalú).

Ennek érdekében javasoljuk figyelembe venni ill. vetetni Magyar Természetbarát Szövetség Gyalogtúra Bizottság Turistaút Albizottsága által 2011-ben aktualizált, a fent említett „*Turistaútjelzés-festési általános útmutató*”-t (*mellékelve*).

- A TDM partnerek között viszont a „nemzeti park” és az „erdészet” is szerepel, ami a nemzeti parkok (erdő)gyagyonkezelésének további elhalasztását sugallja. Vagyis **nem jelenik meg az erdőgazdálkodás nemzeti park igazgatóságok alá történő, a kiemelt védett területeken a józan ész parancsát követő** (*lásd Miniszterelnök úr 2010. október 23-án elmondott ünnepi beszéde*) **elve.** (*Lásd a [mellékelt](#), a Duna–Ipoly Nemzeti Park börzsönyi tájegységének turistaútjain 2011.01.16-án készült „hanglatkép” összeállításokat.*)

- **A természetjárást segítő létesítmények** (*forrás, pihenő, szalonnasütő, híd, kilátó, esőház stb.*) fenntartására, gyarapítására jelenleg csak az erdészeteknek lehetne módja, viszont külön forrásuk nincs rá, profitorientált cégekként pedig ebbe nem fognak profitjukból – fenntartási kötelezettséget vállalva – önrészt áldozni. (*Ez is igazolja legalább a kiemelkedő hegyvidéki desztinációkban a vagyionkezelés elveinek megváltoztatásának szükségességét.*)
- A kialakult helyzetre tekintettel azonnal összehívtam a Magyar Természetbarát Szövetség Gyalogtúra Bizottság Turistaút Albizottságát, melyre szeretettel meghívom (**2011. február 12. 10:00; 1146 Bp., Thököly út 58-60**).

Az alapvetően önkéntes munkával (2011 az Önkéntesség Éve...) fenntartott turistaútjelzés-hálózat karbantartásának alap motivációja az, hogy azt a turista társadalom Dr. Téry Ödön szellemében magáénak érzi, egy bizonyos határig hajlandó érte áldozatot vállalni.

„Az ember nem azért turista, mert az erdőt járja, hiszen a vaddisznó is járja – mégsem turista, hanem azért, hogy maradandó, a közt szolgáló turistalétesítményeket hozzon létre.” (Dr. Téry Ödön, 1856-1917)

Ezen átlépni, direkt vagy indirekt módon másoknak, más szervezeteknek átadni egy patinás múltú, Ön által is elismert színvonalú rendszer összeomlásával fenyeget. (*A közúti útburkolati jelek, közlekedési táblák fenntartásának is van kezelő szerve...*) **A gyalogos turistaútjelzés-hálózat kezelő szervezete a természetjárás alapvető feltételét, a turistaútjelzés-hálózatot „működtető” mindenkori természetjáró szervezet. Jelenleg ez a Magyar Természetbarát Szövetség ill. részben a Magyar Turista Egyesület.** Elismerem, ilyen paragrafus nincs, viszont ez több mint 100 éve társadalmi rendszereken át evidencia volt. Remélhetőleg az Erdőtörvény 93.§(6) (*„Turistaútvonalat jól láthatóan, az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály szerint jelzéssel kell megjelölni, és nyilván kell tartani.”*) végrehajtási utasításában régi hiányt pótolva ez megjelent volna, ha elkészült volna.

Javasoljuk, hogy a turistaútjelzések ügye – miért is ne szabályozásunk szerint? – állami szabályozássá váljon. Ezzel a hungaricum értékű magyar turistaútjelzés-rendszer folytathatná 1929 óta tartó szép, hosszú, milliók által megtanult, erdei KRESZ-ként működő, időtállóan bizonyult életét.

Kérjük a fentiek szerinti pályázati kiírások elkészítését, melyhez az MTSZ Turistaút Albizottsága és partner szervezetei, valamint a Pilis–Visegrádi-hegység jelzéseit gondozó Magyar Turista Egyesület ill. a zarándok útvonalakat kijelölő szervezetek (pl. Mária út Egyesület) felajánlják segítségüket.

Üdvözlettel:

Berki Zoltán